

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2017

SESOTHO PUO YA PELE YA TLATSETSO: PAMPIRI YA II
SESOTHO FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II

Nako: Dihora tse 2½

Matshwao: 100

DITAELO LE TLHAHISOLESEDING HO MOHLAHLUBUWA

1. Pampiri ena e na le maqephe a 5. Etsa bonnete ba hore a felletse.
  2. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO TSE PEDI, e leng:
KAROLO YA A Padi
KAROLO YA B Tema tsa kgokahano
  3. Latela ditaelo tse qalong ya KAROLO E NNGWE le E NNGWE ka hloko.
  4. Nomora dikarabo tsa hao jwalo ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.
  5. Qala karolo KA NNGWE leqepheng LE LETJHA.
  6. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.
-

KAROLO YA A MME – N.P. Maake

Karolo ena e na le dipotso tse 4.

- Araba dipotso kaofela karolong ena.
- O tla fumana matshwao ka tse latelang:
  - Puo
  - Tsebo ya buka.

POTSO YA 1

Bala qotso e ka tlase ka hloko o nto araba dipotso tse tla latela. Hopola hore dipotso tsa karolo ena di itshetlehile ka dikahare tsa BUKA KAOFELA.

Eitse ha ba geta ho ithera, ba kgutla ho tla buisana le baeti. Ba kena, ba dula fatshe. Bomme, kaha ba ne ba sa ka ba bona baeti, ba qalella ho dumedisa. Tsa bophelo tsa eba kgutshwanyane haholo, mme ha kenwa tabeng. Motho ya phuntseng ditaba e le ntate e mong ya phahameng, ya sekotlohadi, mme ka tshobotsi ho ipaka hore ntate yane wa Mofokeng, ya dulang komponeng, o hlile o ngwathile haholo ho yena, leha e ne e se ntatae empa e le malomae, hoba ntatae o ne a se a ile a ikela badimong.

[leq. 42]

- 1.1 Baeti baa ba ne ba etetse hokae? Ba ne ba tlo etsang? (2)
- 1.2 Na motho eo ba neng ba tlike ka yena o a tseba hore batho baa ke bomang? Hlalosa ka botlalo. (3)
- 1.3 Thollo Mofokeng o ka re ke mophetwa wa mofuta ofe? Tshehetsa karabo ya hao. (2)
- 1.4 Dikeledi o kile a ba le kamano e ileng ya eba le ditlamorao tse bosula/mpe bophelong ba hae. Ka bolelele ba mantswe a 80-100 qoqa ka se ileng sa etsahala o be o bolele le hore ho bile le ditlamorao tse bosula jwang. (8)
- [15]**

POTSO YA 2

Ka bolelele ba mantswe a 100–120 hlalosa kamoo mongodi wa sengolwa sena a atlehileng ka teng ho re senolela molaetsa wa buka ena. Itshetlehe ka dintlha tse latelang tsa moralo thalolong ya hao:

- Tharahano
- Sehlohlolo
- Phethelo

Matshwao:

- Dikahare le sebopoho (10)
- Puo le setaele (5)
- [15]**

POTSO YA 3

Bala puisano e latelang o nto araba dipotso.

"Ngwana ke enwa o nketsetsa mehlolo, hle, mma Mahloko,"ke rakgadi a mo hasa ka tsona a sa tswa kena.

"Ngwana o entseng, jwale, nnake?"

"O nyametse."

[leq. 85]

Qetella **puisano** ena e pakeng tsa rakgadi le mma Mahloko.
Puisano ya hao e be bolelele ba mantswe a ka bang 100–120.

Matshwao:

Dikahare le sebopeho

Puo le setaele

(6)

(4)

[10]

POTSO YA 4

Hlahisa kamoo mongodi a bopileng semelo sa baphetwa ba hae ka teng, o be o hlakise hore mophetwa ka mong ke ya tjihitjha kapa ya sephara/ntlhanngwe/sepapetlwana.

Itshetlehe ka baphetwa bana:

- Mme
- Dikeledi/Mmateboho.

Moqoqo wa hao e be bolelele ba mantswe a 120–200

Matshwao:

Dikahare le sebopeho

Puo, setaele le tekolobotjha

(10)

(10)

[20]

60 matshwao

KAROLO YA B DITEMA TSA KGOKAHANYO

Karolo ena e na le dipotso tse PEDI, potsong tseo tse pedi, mohlalobuwa o ikgethela ho araba potso e le NNGWE feela potsong ka nngwe.

POTSO YA 5 DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE FEELA ho tse pedi tse latelang.

[Mohlodi: <www.dukechronicle.com/article/2015>]

Puleng o re ho nyollwa ha ditefello tsa yunibesiting ke tshwanelo empa Moreki o re taba eo ha e a loka ho hang. Ngola **puisano** mahareng a baithuti bana ba babedi ba matiriki. Puisano ya hao e be bolelele ba mantswe a 150-200 ntle le mabitso a dibui a ka mathoko ka letsohong le letshehadi.

KAPA

O moithuti ya sebetsang ka thata sekolong mme matshwao a hao a matle haholo, o batla ho ya ithutela bongaka yunibesiting ya bongaka ya Medunsa. Bothata ke hore ha o no ba le tjehele ya ho ya ithuta yunibesiting eo kaha ditjeho tsa dithuto tsa hao di le hodimo haholo mme batswadi ba hao ha ba no kgona ho o lefella dithuto tseo kaha ba sa sebetse. Ngola **lengolo** o kope thuso yunibesiting eo.

Lengolo la hao e be mantswe a 150–200 ntle le palo ya mantswe a diaterese le ditumediso.

Matshwao:

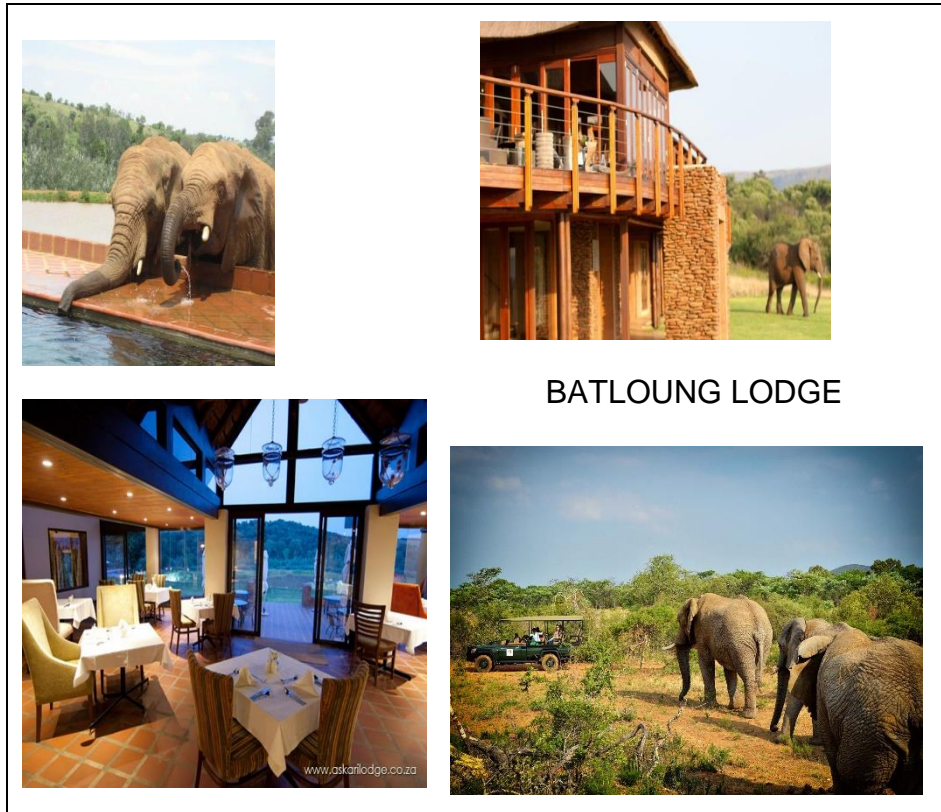
Dikahare le sebopelo
Puo, setaele le tekolobotjha

(20)
(10)
[30]

POTSO YA 6 DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSWANE

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE FEELA ho tse pedi tse latelang.

Lekola ditshwantsho tse latelang o nto ngola **papatso** e tla tsamaelana le tsona. Bolelele e be mantswe a ka bang 120–150.

BATLOUNG LODGE

[Mohlodi: <www.tripadvisor.co.za>]

KAPA

Le ne le nkile leeto la sekolo ka matsatsi a phomolo. Ngola **bukanatsatsi** ya seo le neng le se etsa matsatsing a mahlano ao.

Bolelele e be mantswe a ka bang 120–150.

Matshwao:

Dikahare le sebopeho
 Puo, setaele le tekolobotjha

(5)
 (5)
[10]

40 matshwao

Matshwao kaofela: 100